

COLORJEVE INFORMACIJE

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA COLOR MEDVODE

Leto XIII.

MAJ 1984

|| 263360

Št. 5 (141)

Osrednja slovesnost 28. pohoda po poteh partizanske Ljubljane na Trgu revolucije

LJUBLJANA '84

Izza napol brsteče živozelene bukve se je pogled ustavil nad kotlino, kjer je v večernem somraku drhtelo mesto. Obrobljeno z vencem poraščenih gozdov in zasneženih hribov, s polji, med katere se zajedajo ceste in stavbe, z gradom, ki v stoletni spokojnosti zre na prtajeno vrvenje pod seboj. Ljubljana — belo mesto, središče slovenstva, kulture, tradicije, mesto heroj. Prav v spomin na junaški boj, na zmago, se Ljubljana v začetku maja še posebej slovesno ozaljša. Od 9. maja pa do prve sobote, ko sprejme množice, ki jo obiščejo, je kakor nevesta okrašena za svojega izvoljenca.

Tako je bilo tudi letos, ko smo proslavljali 39. obletnico osvoboditve našega glavnega mesta. Kljub kislemu vremenu se je precej Ljubljančanov odpravilo na pohod, eni na 7, drugi 11 in tretji z več kondicije na najdaljše 14 in 15 km proge. Popoldan in večer sta bila namenjena tekmovalnemu programu. Ob petih so startali moški na 28 km partizanski marš. Tričlanske ekipe je vodila proga od Allendejeve ulice za Bežigradom skozi BS 3 in Tomačevo ter Šmartno do Polja in Fužin. Vzpon do Urha, kjer je bila polovica proge, je marsikatere mu že zmešal bioritem. Blatna in za tek težka gozdna steza jih je pri-

peljala do Orlov in po gozdu vse do Golovca. Spust po Hradetzkega ul. in nadaljevanje po Ižanski cesti mimo Livade, skozi Trnovo do cilja na Ajdovščini je terjal zares dobro telesno pripravljenost. Za našo DO sta tekli dve moški ekipi; prva je dosegla čas okrog 2 uri 10 minut, druga, malo manj homogena, pa je bila nekaj slabša.

Tudi dekleta so tekmovala s startom na polovici moške proge. Med močno konkurenco je ekipa Strahovice, v kateri je tekla Dragi, osvojila odlično peto mesto. Prva ekipa Colorja (Žerovnik, Knific, Brvar) je bila osma in drugi ekipa (Petaci, Petrovič, Košenina) tudi v prvi polovici uvrščenih.

ef

KAKO PA V PRIHODNJE?

Naša najhujša zunanjepolitična težava je naša razcepljenost doma. Naša največja zunanjepolitična potreba je nacionalna kohezija...

Svet opazuje presenečeno — nasprotniki s privošljivostjo, prijatelji pa z vse globljim odporom — kako se Amerika po vsem videzu čedalje bolj pogreza v pravo orgijo samoobtožb, s katero spodkopa svoj vpliv in uničuje svoje dosežke v svetovnih zadevah.

Ameriški politik

Rezultati poslovanja DO Color v prvem trimesečju letošnjega leta so znani. Precej slabši so od planiranih in tistih, doseženih v enakem obdobju lanskega leta. Podrobneje jih ne bomo pojasnjevali, pač pa bomo skušali z zornega kota upravljanja delovne organizacije kot celote opredeliti najverjetnejše vzroke zanje. V ta namen bomo uporabili ugotovitve, ki jih je sprejel kolegij delovne skupnosti skupnih služb na podlagi spremljanja poslovanja in obravnave periodičnega obračuna za omenjeno obdobje.

Smoter delovne organizacije je tržno pokrivanje družbenih potreb in ustvarjalno pridobitna dejavnost, ki ji omogoča obstoj ter skladen in trajen razvoj. Za uresničitev teh smotrov je potrebno stalno ustvarjalno odločanje o temeljnih ciljih poslovanja in razvoja, ter o poteh, načrtih in sredstvih za njihovo doseganje. To je bistvo politike organizacije, za katero poenostavljeno lahko rečemo, da se nanaša na vsa vprašanja, pomembna za uspeh v poslovanju organizacije in njene delovne skupnosti. Zato je politika organizacije izhodiščna dejavnost upravljanja oziroma samoupravljanja. Upravljanje organizacije je lahko prepuščeno trenutnim in čustvenim odločitvam, vendar to trajajo lahko le krajši čas, pa četudi gre za trg proizvajalca (ponudba je manjša od povpraševanja). V sodobnem poslovanju je potrebno k upravljanju organizacije pristopiti na podlagi realno ocenjenih možnosti in priložnosti ob upoštevanju negotovosti in tveganja.

Politiko organizacije moramo deliti na temeljno, s katero se ustvarjajo in ohranjajo temeljni pogoji poslovanja, na razvojno, s katero se v dolgem roku spreminjajo in izboljšujejo razmere poslovanja in tekočo, s katero se organizacija prilagaja danim razmeram. Ene brez druge ni. Delovati na področju tekoče in zanemarjati razvojno pa pomeni, delati na kratki rok, od danes do jutri.

Poleg dinamičnega vidika je pri politiki organizacije prisoten tudi

strukturni vidik. To pomeni, da imamo politiko celote in politiko posameznih delov celote. Od tega, kako uspešno je usklajevanje in povezovanje delnih politik v politiko celote, je odvisna uspešnost in učinkovitost celote. To pomeni, da delovna organizacija ne more biti učinkovita, če prevladuje politika enega ali več njenih delov, če niso politike delov medsebojno usklajene in v tistih elementih, ki se nanašajo na neposredno proizvodno povezavo skupno dogovorjene. Dejstvo je namreč, da je delovna organizacija ekonomska celota, ki realizira celoten proces, v njej združene temeljne organizacije pa so enote, ki izpolnjujejo dele tega procesa.

Razglabljanje o splošnih za obstoj in razvoj organizacije pomembnih vprašanj je odvisno od nazorov in vrednosti odločevalcev. Od tega, na kakšen način razmišljajo o organizaciji in njenem okolju in katere stvari priznavajo za dobre ali boljše od drugih, je odvisno tudi prepričanje o tem, kaj organizacija je in kaj bo v prihodnje. Neprimerna stališča o odnosih med ljudmi lahko pripeljejo do npr. v premajhnem obsegu razvite inovativne dejavnosti, zapostavljanje znanosti in razvoja do npr. zastarelega proizvodno prodajnega programa, nasploh pa se neprimerna stališča odražajo tudi v precenjevanju doseženih rezultatov in podcenjevanju dosežkov in zamisli drugih.

Strukture organizacije so raznovrstne kombinacije sestavin, ki povezane med seboj tvorijo organsko celoto. Najpomembnejše so organizacijska, kadrovska, tehnična, finančna in druge. Strukture predstavljajo znotraj organizacije uustvarjene pogoje za doseganje postavljenih ciljev. To seveda pomeni, da struktur ne smemo gledati statično, saj se z delovanjem spreminjajo, ker le tako omogočajo doseganje ciljev. V nasprotnem primeru, npr. da organizacijska struktura delovne organizacije (členitev del in nalog posamezne organizacijske enote) ostaja leta in leta nespremenjena, ali da se ne spremeni sestavljenost proizvodno prodajnega programa, je razumljivo, da strukture lahko ovirajo ali pa se izmikajo opredeljenim ciljem delovanja in razvoja.

Omenili smo nekatere sestavine oziroma vprašanja v zvezi z oblikovanjem in uresničevanjem politike organizacije nasploh.

Če bi probleme in naloge v zvezi z oblikovanjem in uresničevanjem politike delovne organizacije in njenih delov razreševali in izvajali skladno z navedenim, potem za poslovanje organizacije v prvem trimesečju ne bi mogli zapisati tega kar sledi:

— odločanje o nekaterih pomembnih poslovnih zadevah na nivoju delovne organizacije so pristojni organi oziroma delavci prepuščali nižjim ravnam;

— pri opravljanju predvsem nekaterih komercialno finančnih poslov (podpisovanje pogodb) so bila prekoračena pooblastila;

— nekatera gradiva, vprašanja in informacije so bila nepravčasno ali pa sploh niso bila obravnavana, s čimer je bil prepuščen prazen prostor za delovanje neformalnih skupin in posameznikov;

— prihajalo je do sistematičnega zaviranja pri uresničevanju novih zamisli in pri uveljavljanju že sprejetih rešitev;

— da so v nekaterih delih organizacije prevladale težnje po namernem zaostrovanju medsebojnih delovnih in človeških odnosov in poglobljanju nezaupanja v lastne sposobnosti in znanje;

— da se je zmanjšala zavzetost za dela in da je upadla delovna disciplina na vseh delovnih ravneh.

Posledice vsega tega so se med drugim odrazile tudi v naslednjem:

Izvoz umetnih smol je bil za 135 % večji od načrtovanega (508 t) oziroma 307 % večji od izvoza, doseženega v enakem obdobju lanskega leta. Poleg tega, da je tako visok izvoz pomembno vplival na višino ustvarjenega dohodka v TOZD Smole (dosežena prodajna cena nižja od neposrednih izdelavnih stroškov), je posredno vplival tudi na dohodek v TOZD Premazi.

Interna dobava je bila količinsko skoraj na željenem nivoju (96 % gospodarskega načrta in 11 % več kot v lanskoletnem obdobju), vendar je dobava kvalitetnih smol bila okrnjena, zaradi česar ni bila možna proizvodnja kvalitetnejših in dohodkovno zanimivejših premazov.

Zmanjšanje klirinškega izvoza za približno 350 ton v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta je povzročilo zmanjšanje realizacije za ca. 90 milijonov din.

Razreševanje tekoče devizne problematike zahteva istočasno upoštevanje problemov, ki nastajajo izven DO (nenehne spremembe devizne politike, skokovito naraščanje deviznih težav) ter težave, ki jih pogojuje povečana proizvodnja umetnih smol in premaznih sredstev, katera na žalost v veliki meri sloni na uvoženih surovinah, brez adekvatnih možnosti zamenjav z domačimi.

Na to lahko navežemo dinarsko problematiko, ki postaja izredno pereča zaradi slabšanja likvidnosti v gospodarstvu nasploh, kar se izredno hitro prenaša tudi na uspešnejše delovne organizacije, katere se še do včeraj s takimi težavami niso ubadale, ali pa vsaj v takšni meri teh problemov niso poznale.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Službeno potovanje na Ciper in arabske emirate

Z namenom, da obnovimo stike z našimi dosedanji kupci in da po možnosti navežemo pogovore z novimi sva s predstavnikom komercialnega sektorja in s predstavnikoma našega izvoznika v aprilu potovala na Ciper in Združene arabske emirate. Potovanje je trajalo 11 dni.

V Združene arabske emirate izvažamo preko našega izvoznika že več let. Po možnosti skušamo ta izvoz tudi povečati, zlasti pa doseči čim bolj ugodno ceno, kar seveda ni lahko. Na tem trgu so prisotne vse najbolj znane svetovne firme proizvajalcev umetnih smol kot so Bayer, Vianova, Synres in kotne japonske firme. Razume se, da tu ne more biti odstopanj v kvaliteti in ceni ali rokov dobave, zato že sama prisotnost nekega podjetja na teh tržiščih pomeni veliko.

Združeni arabski emirati so svoj veliki razmah začeli tako kot mnoge druge dežele, ko so začeli na veliko izkoriščati nafto. Na krajih, kjer so bila še pred tridesetimi leti majhna pristanišča, so zrasla velika mesta, povezana z modernimi avtocestami in modernimi letališči. Po odkritju nafte so na nekdanji Piratski obali na Jugoahodni obali Perzijskega zaliva začeli graditi in investirati v izgradnjo mest na veliko. Seveda je tu potrebno ogromno gradbenega materiala vseh vrst, ker drugega kot peska in nafte nimajo. Tako so potrebne tudi poliestrske smole za izdelavo raznih fasadnih elementov, okraskov, cevodov, kanalizacijskih cevi itd. Poleg gradbenega materiala je treba uvoziti tudi vso delovno silo, tako fizične delavce predvsem iz Indije, Pakistana, Filipinov in Ira-

na, strokovni kader pa predvsem iz Zahodne Evrope.

Med poslovnim potovanjem smo z zastopniki obiskali več podjetij, ki že uporabljajo naše smole in se pogovorili predvsem o kvaliteti, ceni, bodočih dobavah in morebitnih reklamacijah. Povsod je čutili, da je konkurenca velika in da je le s stalno prisotnostjo možno to tržišče tudi obdržati. Potrebe so sicer velike, toda, ker so sinteze umetnih smol v svetu zelo številne, je tukaj pomembna seveda kvaliteta in cena. Navezali smo stike z nekaterimi novimi kupci. Po remontu v naši sintezi in dograditvi sedmega reaktorja bo tako ob drugih ugodnih in ustreznih pogojih v te države možno plasirati del naših proizvodov in s tem povečati naš konvertibilni izvoz.

Med obiskom smo imeli tudi nekaj časa, da smo si ogledali te pokrajine. V petek je namreč pri njih prost dan, tako kot pri nas nedelja. V kratkih besedah je nemogoče opisati vse vtise, ki jih dobiš, posebno, ker sem bil v teh krajih prvič. Značilnosti puščave, enoličnost pokrajine, velika vročina in sami ljudje res zapustijo nepozabne vtise. Mesta, ogromne stavbe, avtoceste, letališča, hoteli in vse ostalo rastejo kot gobe po dežju.

Tudi Perzijski zaliv s svojo slikovito Hormoško ožino je bil čudovit. Voda je topla, prav nič še ni onesnažena, kot se je bilo nekaj časa bati, ko so govorili o velikih količinah nafte, ki je iztekla iz rafinerij zaradi vojne med Iranom in Irakom. Ko smo šli na obalo Indijskega oceana smo se peljali skozi pusto in gorato pokrajino, ožgano od sonca in enolično, kot bi potovali po luni. Le neka oaza je s svojim zelenjem in palmami pre-

kinila to puščobno enoličnost. Kot zanimivost naj še opišem način, kako tukaj regulirajo hitrost na cestah. Nenadoma se ob cesti pojavi tabla, ki te v angleškem in arabskem jeziku opozori, da zmanjšaj hitrost. Po zaporednih treh tablah se na cesti pojavijo tri vzbokline, kakih deset centimetrov visoke, čez vso širino ceste. Po petdesetih metrih so zopet trije hribčki in po 50 metrih zopet trije. Gorje šoferju, ki pred prvim gričkom ni ustavil avtomobila in zapeljal čezenj z minimalno hitrostjo. Že s praznim avtomobilom se lahko primeri, da s karterjem ali diferencialom udari ob drugi griček, tretji pa mu gotovo odtrga izpušno cev ali uniči amortizer. Seveda je na ta način uspeh dosežen in kjer uravnava jo hitrost na ta način, se ni bati promenih nesreč. Res sem v vseh dneh videl samo en karambol, pa še tu je bila krivec — krava, ki je prečkala cesto izven prehoda. Novih in zanimivih vtisov je seveda še in še. Povsod me je presenetilo veliko število uvoženih delavcev »gastarbajterjev«. Opravljajo vsa dela od natakarejev, sobarjev, šoferjev, delavcev v tovarnah do zalivanja nasadov in zelenic.

Puščavo počasi spreminjajo, saj kjer je nafta je elektrika, je voda — je denar, skratka vse. Vprašanje je samo, koliko časa bo to šlo, saj zaloge nafte niso neizčrpne, pa tudi nivo talne vode pod puščavskim peskom hitro pada...

V upanju, da je bil poslovni del obiska uspešen in da bomo dosegali v tem delu sveta tudi naprej ugodne rezultate, smo potovanje zaključili. Za kvaliteto in količino se bo treba potruditi in uspeh seveda ne bo izostal.

Jože Gortner

(Nadaljevanje z 2. strani)

Tudi poslovne banke, kakor tudi interne banke vse težje spremljajo gospodarske subjekte pri vsakdanjem poslovanju, kar pomeni prehud izpad načrtovanih sredstev za realizacijo proizvodnje po gospodarskem načrtu za tekoče leto (nabava, izvoz, uvoz, prodaja).

Namen tega sestavka je spodbuditi razmišljanje vseh ne toliko o preteklosti kot o sedanjosti in prihodnosti naše delovne organizacije.

Bojan Dolar

Ne prezrite!

Služba pravne pomoči vam je na voljo

Z začetkom letošnjega leta so občinski sveti ZS v Ljubljani ustanovili enotno službo pravne pomoči, ki deluje v okviru Mestnega sveta zveze sindikatov Ljubljana z napomeno, da približajo pravno pomoč delavcem.

Služba pravne pomoči bo dajala pravno pomoč, ki naj bi delavcu — članu sindikata, zagotovila pravno varstvo njegovih samoupravnih pravic v zvezi z delom oziroma iz delovnih razmerij. Prav tako pa bo nudila vso strokovno pomoč s tega področja tudi vodstvom osnovnih organizacij zveze sindikatov.

PRAVNA POMOČ JE BREZPLAČNA.

Služba pravne pomoči bo delovala en dan na teden, to je vsak četrtek od 12. do 16. ure na sedežu občinskega sveta ZS Ljubljana-Siška, in sicer v stavbi Skupščine občine v sobi št. 611/VI. nadstropje, Trg prekomorskih brigad 1.

IZVRŠLJIVI SKLEPI 7. JAVNE OBRAVNAVE SKUPNE DISCIPLINSKE KOMISIJE

LJUBAN SIMIČ, na delih in nalogah — pomoč pri izdelovanju smol v TOZD Smole in bil že v postopku, je odgovoren, da je dne 25. 11. 1983 iz malomarnosti filtriral Oleoftal K 436×60 v rezervoar št. 23, v katerem se je že nahajal Oleoftal S 338×65. Tako nastala mešanica je bila sicer še uporabljiva, lahko pa bi nastala velika škoda. S tem dejanjem je storil hujšo kršitev delovne obveznosti po 1. točki 133. člena oziroma po 1. točki 136. člena pravilnika o delovnih razmerjih TOZD Smole in mu je izrečen ukrep **DENARNA KAZEN** v višini 5 % akontacije osebnega dohodka za mesec november 1983. Izrek ukrepa temelji na 132. in 136. členu pravilnika o delovnih razmerjih. Delavec mora plačati denarno kazeno v petnajstih dneh po pravnomočnosti tega sklepa. Sredstva, zbrana iz denarne kazni, se v skladu z določili pravilnika uporabljajo za izobraževanje delavcev.

IVAN KLOBASA, na delih in nalogah — šaržiranje proizvodov v TOZD Premazi in bil že v postopku, je odgovoren, da je dne 12. januarja 1984 prišel vinjen na delo in bil, po opravljenem alkotestu, odstranjen iz organizacije. S tem je storil hujšo kršitev delovne obveznosti po 13. točki 133. člena pravilnika in mu je, na podlagi 132., 137. in 139. člena pravilnika o delovnih razmerjih TOZD Premazi, izrečen ukrep **PRENEHANJE DELOVNEGA RAZMERJA pogojno za dobo 12 mesecev**. Izvršitev izrečenega ukrepa se odloži pod pogojem, da delavec v roku dvanajstih mesecev po dokončnosti oziroma pravnomočnosti tega sklepa, ne bo storil nove hujše kršitve.

FRANC STRITAR na delih in nalogah — enostavna opravila v obratu II TOZD Premazi in že večkrat v postopku, je odgovoren, da je neopravičeno izostal z dela 10 delovnih dni in s tem povzročil resne težave v proizvodnji. S tem dejanjem je storil hujšo kršitev po 15. točki 133. člena pravilnika in mu je na podlagi 132., 137. in 139. člena pravilnika o delovnih razmerjih TOZD Premazi izrečen ukrep **PRENEHANJE DELOVNEGA RAZMERJA pogojno za dobo 12 mesecev**. Delavcu je, še v času do izvršljivosti tega sklepa, prenehalo delovno razmerje po sporazumu.

Najmilejši ukrep **OPOMIN** je bil izrečen dvema delavcema v DSSS.

Delovna mladina, čeprav maloštevilna

Zagnanosti ne manjka!

Zakaj delo OO ZSMS v Colorju ne zaživi tako, kot bi bilo treba, ali kot bi lahko? Ali bolje — zakaj nas ni več? V vseh akcijah, ki smo jih organizirali konec lanskega leta in v začetku letošnjega, sodelujejo vedno eni in isti mladinci. Sestankov se večina ne udeležuje, zelo težko pa je bilo dobiti prostovoljce za čiščenje naših počitniških zmogljivosti, da o mladincih, ki bi odšli na delovne akcije sploh ne govorim.

»Sestanek pač kot vsak sestanek, mnogo besed za prazen nič«, si mogoče mislite, ko berete plakat (mimogrede, še plakate mora včasih pisati sekretarka sama). Nikakor. Sestanek je tak, kakršnega ustvarijo prisotni. Lahko je sproščen pogovor o problemih, ki nas tarejo, dogovor o akcijah, ki jih bomo organizirali, priprava proslave, ali pa še marsikaj drugega.

Ko smo si v programu dela zastavili nalogo, da sodelujemo pri čiščenju počitniških zmogljivosti, si nihče od nas ni predstavljal, da prostovoljcev preprosto ne bo. Pa še tiste, ki so bili pripravljene, so njihovi nadrejeni s težkim srcem pustili in jim dovolili odsotnost z delovnega mesta. Po eni strani jih razumem, saj se ti mladinci udeležujejo vseh akcij, ki jih organiziramo. In ker se to večkrat ponavlja, je »hudo«. Morajo pač nadomestiti tiste mladince, ki ne delajo. Lahko pa povem, da je čiščenje prikolic zelo nevhvaležna naloga. Skoraj vsi, ki kasneje letujejo v njih, kritizirajo, češ da je delo slabo opravljeno, da ni počiščeno tako kot bi bilo treba. Vsak od nas pa se lahko pri tem vpraša, koliko časa bi sam potreboval, da bi počistil (tako kot je treba) eno počitniško enoto, ki je skoraj pol leta nihče ne uporablja? In, ki je bila ob koncu sezone v ne preveč rožnatem stanju? Istočasno pa že med sezono ugotavljamo, da ne znamo (ali nočemo) ravnati z družbeno lastnino, pa tudi taki se najdejo, ki za sabo pozabijo pospraviti. Če bi hoteli, da bi bile naše počitniške zmogljivosti urejene in čiste, bi morali že jeseni misliti na naslednjo sezono, predvidevati že takrat, kaj je potrebno popraviti, zamenjati, ali so prostori potrebni pleskanja... Tako pa se spomnimo šele, ko je že skoraj prepozno in skušamo v enem ali dveh tednih nadoknaditi zamujeno.

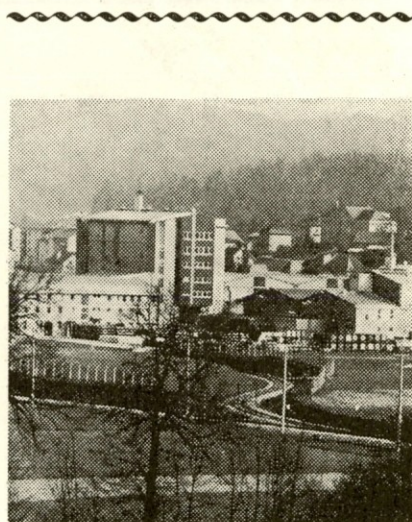
Glede udeležbe na MDA pa bi bilo potrebno reči predvsem to, da je mladinske delovne akcije take kot so sedaj, že zdavnaj povozil čas. Dati mladim krampe in lopate, samo da se nekaj dela, ni vse. S tem še ne moreš opravičiti organizacije delovne akcije. Akcije naj bi bile v prvi vrsti tam, kjer

se na drugačen način ne da priti do določenih objektov (vodovodi, kanalizacije, električno omrežje) bile naj bi šole samoupravljanja, šole dela in pomoči nerazvitim področjem. Organiziramo pionirske brigade, kadrovske brigade, brigade RK, ki pa nimajo ustreznega dela, ker je koordinacija med štabom akcije in izvajalcem del — gradbenim podjetjem, zatajila.

Pa kaj bi pisala o MDA, če pa še očiščevalne akcije v Colorju nismo mogli organizirati. Tudi pri nas je zatajila koordinacija. Pri tem pa naše dvorišče ostaja takšno kot je — potrebno metle.

Sprašujem se, ali bo ostalo pri našem delu samo pri organiziranju proslav, ali bomo sposobni in zmožni narediti kaj več. Pa še proslave postanejo dolgočasne, ker sodelujejo vedno eni in isti. »Colorjev ansambel« bo počasi postal nezanimiv, pevskega zbora pa kakor kaže še nekaj časa ne bomo slišali. Začetna zagnanost se je verjetno malo polegla, mogoče zato, ker se je še pred začetkom vaj pokvaril harmonij. Tipično za naše gospodarstvo — vsako novo stvar najprej sam popravi, preden jo uporablja! Naj mi naši pevci ne zamerijo, nočem jih kritizirati, sploh ne. Hočem povedati samo to, da smo že vse preveč pozabili na lepo slovensko pesem, da nas ne zanima nobena stvar več, da v resnici postajamo brezvestna potrošniška družba, katere glavno vodilo je: nobene stvari se ne splača delati na prostovoljni bazi. Delaj samo če moraš, če pa ti ni treba, pa...

OO ZSMS
DO »COLOR«

Nevsakdanji pogled na novo tovarno...

Zimska sezona v počitniškem domu na Voglu

Maja se ob normalnih vremenskih razmerah konča smučarska sezona v višjeležečih smučarskih središčih, med katere spada tudi Vogel. Vremenske razmere letos omogočajo podaljšanje sezone do junija, vendar je prav, da pogledamo malo nazaj in ocenimo preteklo zimsko-smučarsko dogajanje v našem počitniškem domu na Voglu.

Začetek sezone se je kakor vsako leto začel tudi letos s silvestrovanjem, za katerega si že vrsto let rezervira dom planinsko-smučarska sekcija, ki dom tudi oskrbuje in ohranja v aktivnem stanju. Za vzdrževanje reda in čistoče smo imenovali dežurne, ki so se na osnovi oglasa prostovoljno javili in vsak po en teden, do (vključno) prvomajskih praznikov skrbeli za red in čistočo v domu.

V tem obdobju smo v domu zabeležili na 32 ležiščih ca. 2.000 nočitev oziroma ca. 50 % zasedenost. Jasno je, da ta številka niha z vremenskimi in terminskimi prilikami. Tako je bila zasedenost med zimskimi počitnicami sigurno preko 100 % in večjemu delu interesentov sploh nismo mogli omogočiti zimovanja. Proti koncu sezone je zasedenost stalno padala in v enem tednu v aprilu, zaradi slabega vremena padla na ničlo, kar pomeni, da je bil dom zaprt.

Red in čistoča v domu sta se vzdrževala zadovoljivo, kljub veliki frekvenci obiskovalcev. Normalno je, da se občasno pojavi negodovanje posameznih obiskovalcev zaradi kršenja reda, motenja nočnega miru, malomarnega odnosa do inventarja in čistoče itd. Običajno se ti nesporazumi hitro zgladijo, saj je

treba vedeti, da dom ni hotel, da nima stalnega oskrbnika in da je to dom, ki je namenjen tako imenovanemu »samopostrežnemu« načinu počitnikovanja, pri katerem nekultiviranost posameznih obiskovalcev povzroča samo škodo domu in soobiskovalcem. Na žalost moramo priznati, da pri tem krepko izstopajo domači tovarniški obiskovalci.

Poseben problem v domu predstavlja oskrbovanje doma z vodo in racionalno trošenje le-te. Obstoječa kapnica, če je na začetku sezone polna, zadošča za ca. 1-mesečno uporabo. Za ostale mesece v sezoni pa jo je treba dobiti od drugod. Do letos smo talili sneg s pomočjo električnega grelca. Letos pa smo zaradi podražitve elektrike in možnosti sklenitve zelo ugodnega aranžmaja z žičničarji, manjkajočo vodo (ca. 60 m³) načrpali iz hotelskega rezervoarja.

Problem čistega in umazanega perila smo reševali tako, da smo vsakih 14 dni vozili perilo na pranje v Škofjo Loko. Tako se ni nikoli zgodilo, da bi dom ostal brez čistega posteljnega perila, čeprav moram priznati, da je bilo včasih zelo kritično.

Počitniški dom na Voglu postaja čedalje bolj zanimiv tudi poleti in naši delavci radi preživijo v njem nekaj dni v juliju in avgustu, saj Vogel z okolico nudi priložnost za številne izlete. Zato bomo člani planinsko-smučarske sekcije morebiti že v juniju organizirali čistilno akcijo in pripravili dom za poletne obiskovalce.

Jule Nardoni

Čiščenje počitniških hišic v Pelegrinu in doma v Crikvenici

Ko smo se v ponedeljek 23. 4. 1984 pripeljali pred naše počitniške hišice v Pelegrinu, so bile te v zelo zapuščenem stanju. Na terasah in vrtu je bilo polno listja, trava je bila že velika in tudi živa meja in grmički so bili potrebni striženja. Notranjost hišic je bila polna pajčevine, prahu, najbolj pa so bili umazani štedilniki in stranišča, na katerih je bila plesen. Čiščenja smo se lotili takoj, saj smo imeli na razpolago le dva dni. Očistili smo sobe, stranišča, kuhinjo, pomili okna, pokosili travo, odstranili listje, postrigli živo mejo in grmičke, očistili žlebove... Ob tem, ko smo drgnili umazane štedilnike (na strani, ki gleda proti omarici), se je samo po sebi postavljalo vprašanje, če gospodinja, ki ji doma skipi kava ali kakšna druga jed, za sabo pobriše ali pusti tako kot v »naši« hišici. Za štedilniki smo našli tudi razne stvari in kose hrane, ki so »slučajno« padli na tla, vendar ni bilo nikogar, ki bi jih pobral. Ali bi doma ravnali isto? Najbolj pa so nas motila plesniva stranišča, ki jih verjetno vsak najbolj nerad čisti, čeprav bi jih najlaže očistil vsak za sabo in verjetno na koncu ne bi bila v tako strašnem stanju.

V sredo zgodaj zjutraj smo se odpeljali v Crikvenico. Pospravili smo smeti in listje okrog hiše in v garažah. Sama notranjost hiše je bila v dosti boljšem stanju, saj je bila lepo pospravljena. Pobrisali smo le prah, odstranili pajčevino, umili okna in tla. V kopalnici, stranišču in kuhinji pa nismo imeli toliko dela kot v Umagu. Mogoče je to zato, ker sta tu v vsakem nadstropju po dve gospodinjini? Mogoče bi bilo tudi v Umagu dobro, če bi bilo tako? Kdo ve.

Ko smo z delom končali, smo vedeli, da smo veliko naredili, kljub temu pa vemo, da bodo še mnogi mnenja, da nismo naredili nič ali pa vsaj zelo malo. Take pa bi drugič z veseljem povabili na takšno delovno akcijo.

Za konec pa bi povedali še to, da so bile počitniške hišice v Pelegrinu zgrajene leta 1966 in do sedaj bistveno niso bile obnovljene. Res bi bilo potrebno zamenjati precej stvari, vendar mislimo, če bi vsi skupaj malo bolje pazili na »naše« stvari, bi bile lahko v dosti boljšem stanju. Tudi doma ne menjamo pohištva in posode vsakih nekaj let, le nanje verjetno bolje pazimo.

Udeleženci prostovoljne
delovne akcije

Pred staro tovarno zmanjkuje parkirnih prostorov...

Ob jubileju!

Deset, dvajset, trideset let dela v podjetju je doba, ki jo lahko vsak delavec s ponosom pove. V teh letih se spletejo vezi, ki zagotavljajo še naprej zvestobo podjetju.

Ob takih priložnostih se pa običajno podelijo priznanja in nagrade. Tako smo v »Colorju« priredili proslavo ob 27. aprilu in 1. maju, kjer smo to tudi podelili.

Zvoki godbe na pihala so nas sprejeli na dvorišču nove tovarne. Sonce je sijalo z vso močjo, kot bi hotelo dati pečat slovesnemu trenutku. Po pozdravnem govoru je moški pevski zbor zapel lepe slovenske pesmi, ki budijo in ohranjajo narodno zavest. Program mladincev se je prepletal z recitali mladih vojakov. Vse to je nekako razbilo napetost, ki je bila med jubilanti. Sproščeno smo sprejemali čestitke, pohvale in nagrade. Zvoki godbe so se ponovno oglasili.

Odpeljali smo se v Zbilje na kosilo. Tu se je kmalu med jubilanti razpletel pogovor. Zaslila se je polka in valček. Prvi pari so se zavrteli.

Bilo je lepo in prijetno.

COLOR 6

Jubilanti 1984

10 LET

Janez Barbarič, Premazi
Božidar Borčnik, DSSS
Marjeta Čarman, Smole
Andrej Gubanc, DSSS
Jože Ilešič, Premazi
Marija Jamnik, DSSS
Kata Janjič, Premazi
Breda Kokalj, DSSS
Črt Konič, DSSS
Ivan Kršinar (1936), Smole
Sonja Makarovič, Premazi
Mirjana Mirovič, Premazi
Slavka Mladenovič, DSSS
Andreja Perko, DSSS
Marjana Plešec, DSSS
Josipa Rakovec, DSSS
Vinko Rozman, Premazi
Mira Sulimanovič, DSSS
Ksenija Škrjanec, Premazi
Miro Šuštar, DSSS
Peter Trpin, Smole
Vladimir Traven, Smole
Zvone Žnidaršič, Smole

20 LET

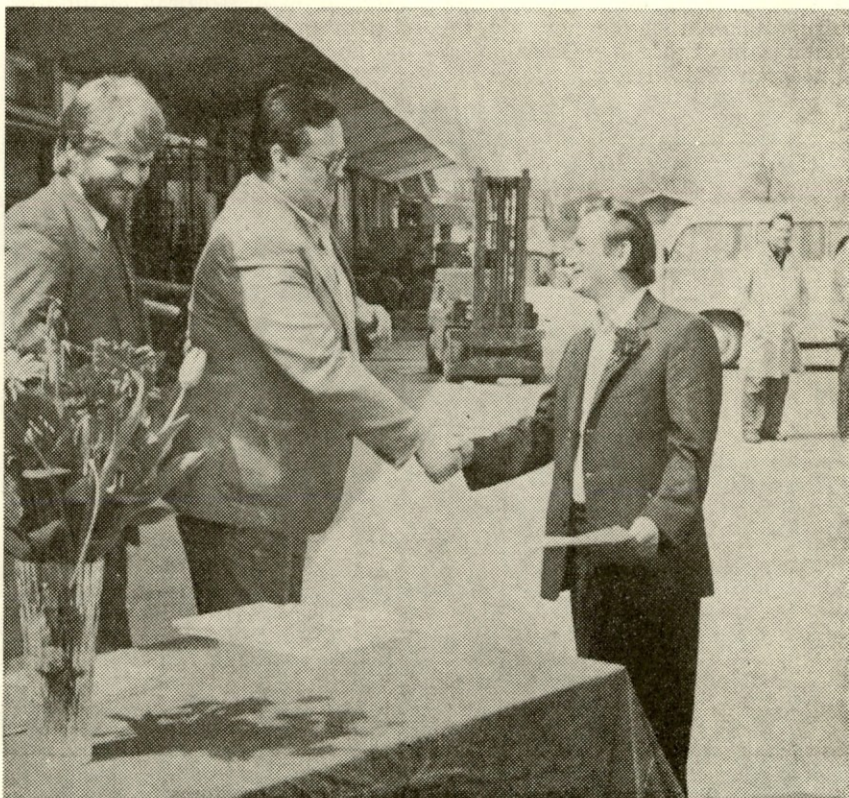
Marija Alič, Premazi
Miro Aljaž, Premazi
Dane Belec, Premazi
Justina Bertonec, DSSS
Andrej Bezjak, Premazi
Jože Bukovec, Smole
Helena Dolinar, DSSS
Franc Eržen, Premazi
Jože Globočnik, Smole
Juraj Golub, Premazi
Alojzija Goropevšek, DSSS

Jože Hočevar, Smole

Stane Hočevar, Premazi
Franjo Horvat, Premazi
Pavel Jerina, Premazi
Marija Jurkovič, Premazi
Cirila Korinšek, DSSS
Marija Košir (1935), Premazi
Terezija Kozjan, Premazi
Ana Kozjek, Premazi
Jožefa Krmelj, Premazi
Ivan Lavrič, Premazi
Marija Majetič, Premazi
Jože Mohar, Premazi
Janez Novak, Premazi
Janez Peternel, Premazi
Franciška Radoha, Premazi
Jože Rebolj, Premazi
Katarina Sabari, Premazi
Ivan Sever, Premazi
Mijo Šimunkovič, Premazi
Ana Šinko, Premazi
Stjepan Škrobar, Premazi
Andjela Šnajcer, Premazi
Izidor Traven, Smole

30 LET

Ana Bukovec, Premazi
Majda Čuček, Premazi
Evgen Ferfolja, Premazi
Rozka Frahm, Premazi
Zdenka Glešič, Premazi
Anton Mihovec, Premazi
Vida Guzelj, DSSS
Zvone Rožnik, DSSS
Ljudmila Žmauc, Premazi

Praznovanje jubilentov

Naših 30, 20, 10 let...

Vsakoletno srečanje Colorjevih jubilarov je lepo doživetje, ki vselej poteka v pristrčnem vzdušju. Sicer pa 30 ali manj let, preživetih skupaj, vsakemu posamezniku pomeni ne samo skromno nagrado za dolgoletno sodelovanje, temveč tudi nekakšen obračun dela in preživetega časa med sodelavci, prijatelji. Veliko so si imeli povedati na srečanju v Zbiljah, del tega pa smo poskušali zabeležiti tudi mi. Tako le so nam povedali:

Rozka Frahm, 30 let v Colorju: V Color sem prišla 11. novembra 1954. leta. Še danes se spomnim, da je bilo lepo sončno vreme in da sem bila v sami jopici. Takrat se je težko dobila služba in nisem veliko razmišljala ali naj pridem ali ne. V tovarni sem »obredla« skoraj vse oddelke, sedaj sem komisionar v finalizaciji. Mislim, da smo dober kolektiv in s sodelavci sem zelo zadovoljna. Včasih smo morali precej ročnih del opravljati, sedaj je to veliko lažje. Tudi pred leti je manjkalo surovin, pa smo se skupaj »vzeli« pa je šlo, zato mislim, da bomo tudi to krizo preboleli.«

Anica Bukovec, 30 let: »Colorjeva sem od leta 1954 in vso to dobo

sem preživela v skladišču. V tem času se je marsikaj spremenilo. Včasih smo vse znosili na pladnjih, sedaj so to viličarji, vozički... S sodelavci se razumemo, če pa kaj pride narobe, se že »poglihamo«. Želim, da bi imeli dovolj dela tudi v prihodnje, da bi bila zdrava, morda pa nam vsem skupaj ne bi škodovalo malo več discipline.«

Pepca Krmelj, 20 let: »Za dan žena leta 1964 sem prišla v Color, začela v točilnici, toda nato kar 10 let bila v kuhinji, nato pa sem šla v skladišče, kjer sedaj opravljam delo administratorja. Zadovoljna sem, želim, da bi bila še naprej zdrava. Kolektiv bi moral biti bolj složen, ne vem zakaj nekateri vedno kritizirajo, ko pa nam sploh ne gre slabo. Želim, da bi Colorju z dobrim delom povrnili ugled, katerega zasluži.«

Evgen Ferfolja, 30 let: »Vseh 30 let sem šaržer. Včasih smo vse delali ročno, pa nam ni bilo težko, sedaj namesto nas to opravljajo dvigala, viličarji, pa nekateri še niso zadovoljni. Mislim, da se je kolektiv spremenil — na slabše. Vidim, da smo bili včasih bolj složni, da je nastal prepad med mladimi in starimi, da mladina ni več tisto, kar je bila...«

Pavel Jerina, 20 let: »Začel sem pri točenju barve v finalizaciji, šel praktično skozi vse faze del v mešalnici in pristal pri nianserjih. Ja, včasih smo bili bolj složni, pomagali smo drug drugemu, bilo je bolj družabno. Sedaj smo precej odtujeni — tudi zaradi dela na dveh lokacijah. Veliko ročnega dela smo odpravili, pa nekateri sploh modernizacije ne znajo ceniti, čeprav je prepočasna. Kolektiv vse prepočasi sprejema novotarije. Le z malo več strpnosti in razumevanja bi lahko dosegli veliko boljše rezultate, kot pa jih dosegamo.«

Mirko Aljaž, 20 let: »Vseh 20 let sem preživel v mešalnici, sem upravljalec pečnega mlina. Delati sem začel že s 14 leti v kranjskem Tekstilindusu. Z delom v Colorju sem zelo zadovoljen, s sodelavci se zelo dobro razumem. Le prometna nesreča pred 7 leti me je malo spravila s tira, saj imam poškodovano nogo in roko, sem 4 % invalid.«

Dopisujte
v naše glasilo

NAŠI JUBILANTI

30 let zvestobe

20 let . . .

10 let . . .

REMONT

Sredi maja se je končno po nekajmesečni zakasnitvi začela rekonstrukcija termooljne kotlovnice v TOZD Smole.

Izvajalec Prva Iskra Barić, RO Procesna oprema je že postavila nove hladilnike pri treh reaktorskih linijah, namestila novo ekspanzijsko posodo in postavila primarni cevovod za ogrevanje reaktorskih linij. Pred tem so delavci našega vzdrževanja odstranili stari ogrevalni in hladilni sistem v obratu sintezi in kurilnici, ter tako ustvarili pogoje za rekonstrukcijo.

Del obrata sinteza še obratuje, delavci Gradbinca pa postavljajo varovalno steno, ki bo varovala preostali del proizvodnje smol pred viri vžiga oziroma omogočila montažo ogrevalnega in hladilnega sistema ob hkratni proizvodnji smol.

Rekonstrukcija kotlovnice, sistema ogrevanja in hlajenja je predvidena v dveh fazah. Tako se je začela rekonstrukcija »starega dela«, torej dela, ki ga je ogreval difil. Šele po uspešno opravljeni montaži na tem delu, bomo pristopili k montaži oziroma rekonstrukciji »novega dela«, torej reaktorskih linij št. 4, 5 in 6.

Vzporedno z rekonstrukcijo kotlovnice poteka še rekonstrukcija hladilne tehnološke vode, instaliranje razvoda komprimiranega zraka in inertnega plina ter ojačitev nosilne konstrukcije v sintezi.

Izvajalci so IMP Promont in IMKO Ljubljana. Po terminskem planu je predviden zaključek obeh faz rekonstrukcije kotlovnice ter sistema ogrevanja in hlajenja konec julija tega leta, v kolikor ne bodo nastopile večje nepredvidene težave.

Seveda je opisana rekonstrukcija le del predvidene investicije v TOZD Smole. Že v juniju se bo pričela montaža nove reaktorske linije, v avgustu pa montaža opreme za skladišče anhidridov maleinske in ftalne kisline v talini.

Tako naj bi po predvidevanjih nova reaktorska linija (7. RL) pričela s poizkusnim obratovanjem v novembru letos, skladišče anhidridov pa konec letošnjega leta.

Seveda ne pričakujemo, da bodo vsa ta dela potekala brez težav, pa tudi proizvodnja bo v tem času močno motena. Menimo pa, da bomo z nekoliko dobre volje in truda uspešno končali predvidena dela in si s tem zagotovili boljše pogoje za večjo, lažjo in kvalitetnejšo proizvodnjo.

L. M.

PRAVNI KOTIČEK

Naša družba je po številu zakonov, podzakonov, dogovorov, sporazumov, ter drugih pravnih aktov gotovo vodilna v svetu. Zato ni naključje, da so rubrike v naših časopisih, v katerih odgovarjajo pravniki na vprašanja bralcev, med najbolj brani. V gori predpisov, ki posredno ali neposredno določajo naše vsakdanje življenje, se še pravniki težko znajdemo, zato je zanimanje omenjenih bralcev povsem razumljivo. Navedeno in določene pobude s strani delavcev, kot tudi osnovni namen tovarniškega glasila, nas je vodilo s temu, da v »Colorjevih informacijah« odpremo novo stalno rubriko, v kateri bomo poskušali na razumljiv način analizirati določene predpise, posamezne določbe samoupravnih aktov, seznanjati bralce s pomembnejšimi novimi predpisi ter odgovarjati na posamezna vprašanja, ki bi utegnili zanimati širši krog bralcev. Vprašanja, mnenja, pripombe bomo zbrali v pravnem oddelku. Na ta način boste lahko vplivali na vsebino nove rubrike in tako posredno tudi na celotno naše tovarniško glasilo.

OSNUTEK PRAVILNIKA O INOVACIJAH V JAVNI RAZPRAVI

V naši DO imamo pravilnik o inovacijah, imamo komisijo za inovacijsko dejavnost, imamo celo nekaj inovatorjev, pa kljub temu s stanjem na tem področju nismo, ne moremo in tudi ne smemo biti zadovoljni.

Obstoječi pravilnik ima sicer vse sestavne dele, ki jih zahteva zakon, torej načelno je inovacijska dejavnost v tem pravilniku urejena. Težave tako za inovacijsko komisijo kot tudi za inovatorje pa nastopijo takrat, ko je v konkretnem primeru potrebno uporabiti njegove določbe. Prav premalo dodelani postopki od prijave posameznega inovacijskega predloga pa do izplačila nagrade inovatorju, kot tudi neusklajenost obstoječega pravilnika z novo zakonodajo na tem področju, so narekovali pripravo osnutka pravilnika o inovacijah.

Dejstvo je, da smo v naši državi po številu prijavljenih izumov, tehničnih izboljšav in koristnih predlogov na število delavcev v evropskem merilu prav nekje pri repu. Seveda ni razlog temu, da je naš delavec manj pameten od drugih.

Slepo naslanjanje na uvoženo tehnologijo, kupovanje relativno cenjenih licenc itd., je gotovo eden od bistvenih razlogov za našo zadolženost. Znašli smo se v obdobju, ko nam ne preostane drugega, kot da se naslonimo na lastne sile.

Z novim pravilnikom o inovacijah skušamo doseči, da bi inovacijska dejavnost v naši DO bolj zaživela, da bi delavci prijavi čim več inovacijskih predlogov, da bi se večina teh predlogov realizirala v praksi, da bi tudi na ta način povečali dohodek in zmanjšali stroške poslovanja. Obenem pa pravilnik zagotavlja inovatorjem tudi pravično nagrado in upamo tudi odpravljati morebitne spore in nesporazume med komisijo za inovacije in posameznim inovatorjem.

Če na kratko povzamemo vsebino predlaganega osnutka pravilnika, potem s tem pravilnikom urejamo naslednje:

1. V splošnih določilih opredeljujejo namen pravilnika in vsebino, ki jo ureja, kdo se šteje za inovatorja, njihove materialne in moralne pravice.

2. Podrobno razmejujemo izum, tehnično izboljšavo in koristen predlog, kajti od tega je odvisna dolžina trajanja pravice do nagrade, možnost domače in mednarodne zaščite.

3. Sledi sestava in pristojnost ko-

misije za inovacije, pristojnost delavskega sveta, direktorja, strokovnih služb...

4. Opredeljen je podroben postopek prijave inovacijskega predloga.

5. Sledi najpomembnejši del pravilnika in to določitev osnov za vrednotenje in nagrajevanje izumov.

6. Naslednje poglavje določa postopek uvedbe inovacije v uporabo.

7. V prehodnih in končnih določbah opredeljujemo rok, do katerega se še uporablja stari pravilnik.

8. Sestavni del pravilnika so tudi priloge — obrazci za prijavo inovacije, anketni list za razmejitve med službeno dolžnostjo in prispevkom inovatorja nad to dolžnostjo ter ocenitveni list za predlog, za katerega ni možno izračunati prihranka.

Osnutek pravilnika so že obravnavali delavski sveti TOZD in DSSS in ga dali v javno razpravo. Med delavci kroži precejšnje število izvodov osnutka pravilnika. Nekaj izvodov pa imamo še v pravnem oddelku, kjer ga lahko dobite in kjer se zbirajo tudi pripombe na osnutek. Pravilnik bomo sprejeli na referendumu.

Zgodbo o Kolumbovem jajcu, ki nam pove, da so veliki izumi v svojem bistvu povsem enostavni, pa tako vsi poznamo.

Jože Taler

Baliranje v Medvodah

Znano je, da danes pri sodobni tehnologiji dela zagotavlja boljše delovne uspehe na delovnem mestu med drugim dobro zdravje, sprostitvev in počutje delovnih ljudi v prostem času. V ta namen služi tudi dobro organizirana športna rekreacija zaposlenih v prostem času.

V zadnjem obdobju smo zabeležili zelo veliko množičnost ta čas najbolj razširjeno atraktivno športno zvrst — baliranje. To ni več staro gostilniško baliranje z lesenimi krogli, temveč novo, ki bazira predvsem na športni in ne nazadnje na družabni osnovi, ki je primerna za vse starosti tako za ženske in moške. V igri je 16 krogel in 8 igralcev, lahko jih je tudi manj. V bistvu je športna družabna igra, pri kateri vsak posameznik lahko pokaže vse svoje športne sposobnosti. Baliranje se vrši na svežem zraku v primernem športnem okolju, pri tem vsak za sebe lahko najde sprostitev in rekreacijo po vsakodnevnih delovnih naporih.

Balinarski športni klub Medvode je sledil razvoju te športne zvrsti drugim večjim krajem. Z veliko prizadevnostjo članstva kluba ter pomoči družbe je na lepi lokaciji ob reki Sori v Medvodah zgradil štiristezno balinišče (stadion), od tega sta dve pokriti s streho. Za razširitev naše dejavnosti želimo v perspektivi dve stezi popolnoma zapreti in s tem podaljšati rekreativno baliranje v zimske mesece, vendar nam finančne možnosti tega ne omogočajo.

Zelimo vas pri tem informirati, da BŠK Medvode deluje že več let in je pri delu zelo uspešen, tako na organizacijskem in športno tekmovalnem področju. Klub šteje okrog 100 aktivnih in podpornih članov ter ima v svojem sestavu več tekmovalnih ekip, od katerih ena tekmuje v prvem razredu ljubljanske lige, druga v tretji ljubljanski ligi itd., kar predstavlja za nas velik uspeh. Udeležujemo se tudi balinarskih turnirjev, ki jih organizirajo klubi v vsej Sloveniji, po-bratene stike imamo s Krajevno skupnostjo Klano in tamkajšnjim klubom iz Hrvaške, enake stike imamo z zamejskimi Slovenci iz Bazovice pri Trstu. Tudi doma prirejamo za različne priložnosti turnirje, na katere vabimo klube iz bližnje in daljne okolice ter tako nismo neznanjani na tem področju širrom Slovenije.

Menimo in prepričani smo, da so tudi v vašem delovnem kolektivu posamezniki, ki jih ta športna zvrst rekreacije zanima, samo potrebno je animiranje in dobra organizacija in vse bi steklo seveda z vašo podporo. To je možen način, kjer se delovni ljudje medsebojno bolje spoznajo in ne nazadnje tudi delovni kolektivi. V nekaterih delovnih kolektivih je bilo na tem področju že nekaj uspehov vendar želimo, da se to okrepi in boljše organizira. Zato izkoristite to možnost, ki vam jo nudimo z našim lepim objektom ob Sori.

ŠATRANŽ

Zemeljski raj doživimo na prsih ženske, na hrbtu konja in pri igranju šatrandža.

arabski pesnik

V sedmem stoletju so na zgodovinski oder stopili Arabci. Številna beduinska plemena, ki so dolgo živel ločeno na kamnitem Arabskem polotoku, je združil Mohamed (571—632), in sicer z novo vero, imenovano islam. Ta vsebuje elemente židovske in krščanske vere, ki so prilagojeni arabski miselnosti. Boga, ki je ustvaril nebo in zemljo, je prerok Mohamed imenoval Alah. Kdor živi po Alahovi volji, je musliman. Dober musliman redno moli, deli miloščino in se v mesecu ramazanu posti. Svinjine in alkohola nikdar ne uživa, ker je to proti Alahovi volji. V haremu pa ima lahko več žena, če mu gmotne razmere dopuščajo ta užitek. Krščanskih čudežev in zapletenih verskih obredov musliman ne potrebuje. Veruje pa v posmrtno življenje. Na sodni dan bo Alah poslal vernike v paradiz, nevernike in hudobneže pa v pekel. Če zmore, musliman vsaj enkrat v življenju obišče Meko, kjer se je rodil prerok Mohamed.

Muslimansko sveto pismo je koran, ki vsebuje govore, pridige in Mohamedove zapovedi. V njem so verske, moralne, pravne in zdravstvene zapovedi ter pravila. Koran je razdeljen na sure ali poglavja. V deveti suri je Mohamed razglasil sveto vojno proti nevernikom. Tistim muslimanom, ki bodo padli v tej vojni, je obljubil takojšen paradiz. Ta obljuba, prirojena bojevitost in želja po plenu so vodile arabske muslimane v neustrašen boj celo z mnogo močnejšimi nasprotniki. Tako se je pričel zmagoviti arabski pohod, ki je brez primere v zgodovini. V enem samem stoletju so bojevit Arabci osvojili ogromno ozemlje v obliki roglja, ki se je na vzhodu dotikal Himalaje in na zahodu Pirenejev.

Smrt je Mohamedu preprečila, da bi sam pričel sveto vojno. Njegov naslednik je bil kalif Abu-Bekr. Ta je potreboval eno samo leto, da je premagal in spreobrnil k islamu še tista arabska plemena, ki se niso odrekla bogokletnemu malikovanju. Kasneje je pod vodstvom kalifa Omerja prodirala združena arabska vojska proti severu, vzhodu in zahodu.

Tveganje je bilo veliko: na severu jih je čakala bizantinska vojska, na severovzhodu pa perzijska. Obe vojski sta bili številni in dobro oboroženi. Toda prav tedaj sta bili izčrpani zaradi dolgotrajne medsebojne vojne. Voljo do odpora so zmanjševala tudi ostra verska na-

sprotja ter sovražnost ljudskih množic do lastnih davčnih izterjevalcev. Povsod je bilo veliko nezadovoljnejšev, ki so Arabcem radi odpirali svoja vrata in se jim pridružili pri plenitvah. Zato je arabska vojska po vsaki zmagi postala še močnejša.

Najprej je padla Sirija, ki je bila do tedaj pod oblastjo Bizanca. Leta 636 je arabski poveljnik Kalid s svojimi 25.000 konjaniki razbil dvakrat večjo vojsko bizantinskega cesarja Herakleja. Tri leta kasneje je bila že vsa Sirija v rokah Arabcev. Svojo prestolnico je zato kalif lahko preselil iz Meke v mnogo večji Damask.

Potem sta pod arabsko oblast prišli Palestina in Egipt. Za osvojitve Aleksandrije in Kaira je Omar potreboval samo 6.000 mož. Ko pa je leta 642 napadel Perzijo, je štel njegova vojska že 60.000 mož. Pri Nehavendu se je pričela krvava bitka, ki se je končala s popolnim zmagoslavjem arabskih čet. Tako se je arabski imperij na vzhodu raztegnil do Indije. V naslednjih desetletjih je Arabska plima preplavila severno Afriko (dežele Magreba) in številne sredozemske otoke. Ker je trdni Bizanc preprečil Arabcem vstop v vzhodno Evropo, so prek Gibraltarja vdrli v Španijo. Nadaljnji arabski prodor v zahodno Evropo je zaustavila močna frankovska armada pod vodstvom Karla Martela.

Ko je nastopil mir, so Arabci pričeli obirati plodove svojih vojaških zmag. Vladali so jim kalifi iz rodbine Abasidov (750—1258), ki so si za prestolnico izbrali Bagdad. To mesto je bilo tedaj najlepše in največje na svetu. Imelo je poldrugi milijon prebivalcev, živobarvne bazarje, mošeje in razkošne palače. Davki in trgovina so mu prinašali bajeslovno bogastvo. Iz Bagdana so vodile karavanske poti na vse strani ter so tako povezovale pomembna mesta imperija. Po njih so potovale z blagom obložene karavane iz Basre, Nišapurja, Buhare, Taškenta, Tebrisa, Alepa, Damaska, Kaira, Aleksandrije, Tunisa, Marakeša in celo iz oddaljene Kordobe. Cesar niso zmogle karavane, so prevzele trgovske ladje. Potovanje je bilo varno, ker so bile kopne in morske poti pod nadzorstvom islama. Izmenjava dobrin je povsod ustvarjala blagostanje, ki je pogoj za razvoj znanosti in umetnosti. Za zbiranje kulturne dediščine premagancev so skrbeli kalifi. Skupine učenjakov so zbirale in v arabščino prevajale pomembne rokopise s področja matematike, fizike, astronomije, kemije in medicine. Prevajali so Evklida, Arhimeda, Herona, Ptolomeja, Aristotela, Galena in

perzijske filozofe. V Bagdad se je stekla reka znanja, ki je imela svoje izvire v Indiji, Perziji, Mezopotamiji, Egiptu in v stari Grčiji. Arabska — ali točneje muslimanska — kultura je imela tedaj nesporno vodstvo. Kalif Harun al-Rašid (786—809), ki ga poznamo iz zgodbe s skupnim naslovom Tisoč in ena noč, je imel na svojem dvorcu cel štab učenjakov in umetnikov, medtem ko se je znal njegov evropski sodobnik Karel Veliki komaj podpisati.

(se nadaljuje)

Miro Šuštar

PRIZNANJA

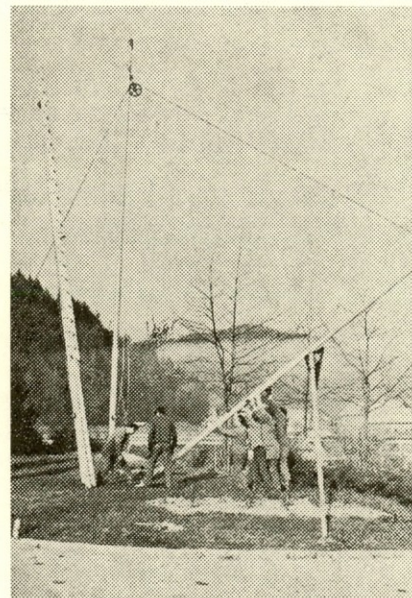
Med letošnjimi prejemniki srebrnih priznanj OF, ki jih vsako leto podeljuje predsedstvo občinske konference SZDL Ljubljana-Šiška, sta bila tudi dva naša sodelavca.

Alojz Izlakar je prejel to veliko priznanje za aktivno delo v družbenopolitičnih organizacijah in organih krajevne samouprave.

Franci Rozman je prejel priznanje za prizadevno in aktivno delo na področju informiranja in za delovanje v družbenopolitičnih organizacijah.

Vinko Mlakar je za dolgoletno delo v sindikatih prejel srebrno priznanje Zveze sindikatov Slovenije.

Vsem tudi naše iskrene čestitke!

»V slogi je moč...«, oziroma takole smo postavljali obnovljene drogove v novi tovarni...

